

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

DR. VÍZKELETY MARIANN
igazságügyi kapcsolatokért felelős államtitkár

Iktatószám: XX-IFFO/1726/ 5 /2016.

Szaniszló Csaba úr részére
Elnök

Apák az Igazságért Egyesület

Budapest

Tárgy: A különélő szülő tájékoztatáshoz való jogaival kapcsolatos megkeresés

Tisztelt Elnök Úr!

A különélő szülőt a Polgári Törvénykönyv alapján megillető tájékoztatáshoz való jog gyakorlati érvényesülésével kapcsolatos - elsősorban a köznevelési és egészségügyi intézmények részéről tapasztalt - problémákat ismertető megkeresését köszönettel megkaptam, az abban foglaltakkal kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom.

A szülői felügyelet szabályozásáról a 2014. március 15-én hatályba lépett, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) Családjogi Könyve rendelkezik. Ennek keretében a Ptk. 4:147. §-a általában mondja ki, hogy a szülői felügyeletet a szülők a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének érdekében, egymással együttműködve kötelesek gyakorolni.

Újdonság, hogy a Ptk. Családjogi Könyve egy önálló cím alatt, külön nevesítve meghatározza a gyermekétől különélő, szülői felügyeleti jogától meg nem fosztott szülő jogait és kötelezettségeit. A Ptk. ennek keretében is utal a mindkét szülőt érintő együttműködés kötelezettségére, a gyermeket nevelő szülő, illetve a különélő szülő tájékoztatási kötelezettségére, valamint a szülői felügyelettel kapcsolatos lényeges kérdésekben az együttdöntés jogára. Ennek megfelelően a Ptk. 4:173. §-a a szülőkre kölcsönös együttműködési kötelezettséget hárít arra az esetre is, ha a szülői felügyeleti jogot az egyik szülő gyakorolja. Ilyenkor a szülői felügyeletet gyakorló szülőnek és a gyermekétől különélő szülőnek a gyermek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében – egymás családi életét, nyugalmát tiszteletben tartva – együtt kell működniük. Az együttműködési kötelezettségen túl nevesíti a Ptk. 4:174. §-a a szülői felügyeletet gyakorló szülő tájékoztatási kötelezettségét a különélő szülő felé, vagyis a gyermeket gondozó-nevelő szülő a gyermek fejlődéséről, egészségi állapotáról, tanulmányairól köteles a különélő szülőt megfelelő időközönként tájékoztatni. Természetesen – különösen nagyobb gyermek esetén – a különélő szülő a gyermekkel történő kapcsolattartás során maga is érdeklődhet a gyermekkel kapcsolatos tényekről. Ugyanez a tájékoztatási kötelezettség a Ptk. 4:176. §-a értelmében a különélő szülőt is terheli, ha a bíróság őt jogosította fel a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő egyes feladatok ellátására, illetve a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyeiben a törvényes képviselőlet gyakorlására.

A Ptk. 4:175. §-a pedig – a korábban hatályos szabályozáshoz hasonlóan – biztosítja a gyermekétől különélő szülő számára, hogy a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben a

szülői felügyeletet gyakorló szülővel közösen dönthessen, feltéve hogy a bíróság ezen a téren a szülői felügyeleti jogot a gyermek érdekében nem korlátozta. Ilyen lényeges kérdésnek tekintendő a Ptk. alapján a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása.

Megkeresése többek között a gyermek oktatásával, iskolaválasztásával kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeivel kapcsolatban fogalmaz meg kérdéseket.

Ezzel összefüggésben felhívom a figyelmet arra, hogy a Ptk. szerint a gyermek iskolájának, életpályájának megválasztása a fent hivatkozott rendelkezés alapján olyan lényeges kérdésnek minősül a gyermek életében, amiről a szülőknek akkor is közösen kell dönteniük, ha már nem élnek együtt és közös szülői felügyeletben sem állapodtak meg.

A Ptk. a szülők egymás közötti relációjában rögzíti az együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget, amely kötelezettség megsértése esetén a Ptk.-ban szabályozott jogkövetkezmények, jogorvoslati lehetőségek alkalmazhatóak. Így igaz, hogy a Ptk. 1:6. §-a alapján a polgári jogok érvényesítése elsősorban bírósági útra tartozik. Azonban különösen egyes családjogi jogviszonyokat illetően a gyámhatóság rendelkezik elsődlegesen hatáskörrel a szülők közötti vita eldöntésére. Ennek megfelelően a Ptk. 4:175. § (3) bekezdése egyértelmű szabályt tartalmaz a tekintetben, hogy ha a különélő szülők egyes, gyermeket érintő, fent felsorolt lényeges kérdések tekintetében nem tudnak megegyezni, akkor ezzel kapcsolatos vitás kérdéseikről a gyámhatóság dönt. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekkel összefüggő gyámhatósági eljárás részletes szabályait a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 20. §-a rendezi.

Ezzel összefüggésben érdemes megjegyezni továbbá, hogy a Ptk. 4:177. §-a szerint a gyámhatóság kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból, a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermektől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, a különélő szülő jogainak biztosítása érdekében a szülők számára közvetítői eljárás igénybevétele is elrendelheti.

Figyelemmel arra, hogy a lényeges kérdésekben való együttműködésnek előfeltétele, hogy a szülők tájékoztassák egymást a gyermek fejlődéséről, sorsáról, így ennek elmaradása esetén is a felek elsősorban a gyámhatósághoz fordulhatnak. A gyámhatóság határozata pedig természetesen bírósági úton minden esetben megtámadható.

A bíróságtól közvetlenül a Ptk. 4:170-4:171. §-a alapján a szülői felügyeleti jogok gyakorlásának újrendezése kérhető, amit a megkeresésben hivatkozott törvényi követelmények (tájékoztatási-, együttműködési kötelezettség) megsértése közvetett szankcióként (jogok korlátozása, megvonása, végső soron szülői felügyelet újrendezése) maga után vonhat.

Hangsúlyozandó, hogy a Ptk. csak a szülők egymás közötti viszonyában rendelkezik a szülők jogairól és kötelezettségeiről. Annak tisztázása, hogy mi a jogkövetkezménye annak, ha egy egészségügyi vagy köznevelési intézmény nem megfelelően tesz eleget a szülők irányában fennálló tájékoztatási kötelezettségének, továbbá a kiskorú gyermek okmányainak kiállítása nem a Ptk. által szabályozott kérdés, így a megkeresésében foglalt, ezzel kapcsolatos kérdések megválaszolása nem tartozik feladat- és hatáskörömbe.

Tájékoztatom, hogy megkeresését – fenti álláspontom közlése mellett – megküldtem az Emberi Erőforrások Minisztériuma egészségügyért felelős államtitkárának, továbbá köznevelésért felelős államtitkárának, valamint a Belügyminisztérium rendészeti államtitkárának.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2016. március „24.”

Üdvözlettel:

Dr. Vízkelety Mariann